

AASTA KÜLA 2015 KONKURSI ANKEET

1. KÜLA/ALEVIKU/KÜLADE PIIRKONNA NIMI

(edaspidi nimetatud ühise nimetusena küla) - Valguta, Lapetukme, Piigandi külade piirkond

2. VALD - Rõngu vald

3. MAAKOND – Tartu maakond

4. POSTIAADRESS - Tartumaa, Rõngu vald

5. KODULEHT - <http://valgutakylad.blogspot.com/>

6. KONTAKTISIK KÜLAS, TELEFON, E-POST - Lea Viksi, 5382 8819, leaviksi@gmail.com

7. KÜLAELANIKE ARV – 01.01.2015 seisuga Valguta 161, Lapetukme 120, Piigandi 38

8. Küla lühitutvustus (max 10 lauset) - mõni ajalooline fakt, tuntud objekt,

Küla on mainitud esmakordselt a 1582. Valguta külade piirkonnas on 2 keskust: koolimaja ja seltsimaja. Kool asub endises mõisakeskuses alates 1919.a ja panustab koostöösse lastevanemate ja külakogukonnaga. Seltsimaja organiseerib harivaid ja meelelahutuslikke tegevusi nii lastele kui täiskasvanutele, siin asub ka raamatukogu. Külas elab 11-kordne Eesti kettaheite rekordi omanik Kalev Külv, kelle rekord püsis 19 aastat. Kuulsaim kultuuritegelane Ernst Enno on sündinud Valguta mõisas, kus ajaloolise pargi nurgas on tema mälestuskivi. Piirkonnas tegutsevad mitmed ettevõtjad. Oleme uhked oma küla ettevõtja ja aktivisti Hillar Viksi tunnustamise üle maakonna tasandil – ta pälvis mittetulundusühenduste tegevuse toetaja tiitli. Meie piirkonnas on kaks valla aukodanikku – endine koolijuhataja Lea Pung ja sportlane Mare Külv. (Pildid nähtavad külade blogis.)

9. Millised organisatsioonid, seltsid, huvigrupid külas tegutsevad?

Külas tegutsevad Valguta Maanaiste Selts, MTÜ Klubi Muksu, Valguta Noortetuba, Valguta Lasteaed-Algkool ja Valguta raamatukogu.

10. Millised on küla peamised eesmärgid? Millal valmis küla arengukava?

Soovime olla tugev ja tegutsemisvõimeline külade piirkond, eeskujuks teistele küladele Rõngu vallas ja Tartu maakonnas.

Valguta, Lapetukme, Koruste ja Piigandi külade ühine arengukava kehtis perioodil 2005-2012. Kolme küla ühenduse arengukava ülevaatamist alustatakse uuesti oktoobris 2015. Praeguse seisuga oleme alustanud taustainfo kogumist, on toimunud küla aktiivi koosolek ning arengukava ette valmistamisega on algust tehtud. Lõplik arengukava valmib sügisel.

11. Milliseid traditsioonilisi ettevõtmisi on külal:

a) külasiseselt

Valguta kooli eestvedamisel: Valguta lõikuspeod, perepäevad, iga-aastased memme-taadi peod, tervist edendavad matkad, loodusmatkad, Holstre terviseradade külastus. Külarahva eestvedamisel toimuvad Valguta talgud (vähemalt 2 korda aastas), kepikõnd, talvel tehakse Valguta tiigile uisurada, volbriöö tähistamine.

Enesetäienduslikud ettevõtmised: näiteks Mooste mõisas ja Mustla käsitöökojas ning muuseumis käigud, matkad kohalike kuulsuste radadel (Einar Maasik, August Toomingas, Ivar Ivask, Ernst Enno). Valguta pargis on stend, millel vahetatakse ajaloolisi materjale (näit. seltsielu Valgutas 1930-ndatel aastatel).

Naisseltsi projektid: seenetoidud ja lõngavärvimine seentega, õpiti leivategu ja käsitöönippe, käidi Tondisaarel kajakamune ja –poegi piilumas. Kooli, naisseltsi ja külakogukonnaga koostöös toimub ühiste teatrikülastuste organiseerimine.

Valguta seltsimajas toimuvad peoõhtud. Seltsimajas on huviringid: saviring, võimlemisring “Nägusad moorid”, täiskasvanute lauluansambel, laste käsitööringid. (Pildid sündmuste kohta nähtavad blogis.)

b) koos teiste küladega

Anname Ära ja Teeme Ära kampaaniad, Klaperjaht, (algas meie piirkonnast), 2002 – 2007 Valguta Paadiralli – kanuu-ja paadivõistlused väikesel Valguta tiigil.

Ülevallalised suurprojektid - Külade Olümpia 2012-2014, enne 2014. aasta Külade Olümpiat sai naisselts kätte oma esindussärgid ning võistlusel esineti lisaks traditsioonilistele olümpiasärkidele ka naisseltsi särkides. Kokkuvõttes saavutas Valguta küla taas üldvõidu külade arvestuses. ”Nõukogude noor”, kevadsuvine kandleõhtu vanas kauplusehoones (selle peo vahvaim osa oli tuppä toodud kaskedest hiljem saunavihtade tegemine). 2014 a. augustis toimus “Militaarne tervispäev”; Teeme Ära talgupäeva järgne pidžaamapidu karaokega endises kauplusehoones valla talgutel osalejatele.

31. mail 2014 toimus Valguta võrkpalliplatsil ülevallalise 6 Võrgu Volle etapp, kus osalesid erinevate külade võistkonnad. Võitja oli Valguta küla võistkond. Aktiivsed sportlased on korduvalt osalenud ka Võrtsjärve mängudel.

8. juunil osales Valguta külakogukond koostöös Rõngu Noortekeskuse ja Rõngu Noortevolikoguga ning Palupera ja Rannu valla noortega projektis “ Noorte omaalgatuse parendamine keskkonnapäevakute teel”, mille käigus suunati põhitähelepanu Valguta tiigi kallaste korrastamisele. Värviti puidust bussijaama ning tehti muid heakorratöid, näiteks istutati bussijaamade ette lilled. 21. juunil värviti üle teine Valguta bussijaam.

Käesoleval aastal toimub Valguta sümboli Valguta Konna külamiljösse kohandamine. Sügiseks on kavandatud Ernst Enno juubeli tähistamine, sealhulgas Enno-pingi avamine kergliiklustee ääres.

c) rahvusvahelise koostööna

2007 võõrustas Valguta küla Iiri presidendi programmi raames vabatahtlikke iirlasi, kes ehtasid parki lehtla vaba aja veetmiseks ning aitasid ümbrust korrastada. 2013. aastal olid abis Bauordeni vabatahtlikud Belgiast ja Saksamaalt, kes aitasid valmistada ette Külade Olümpia toimumisplatsi. 2014. aastal olid sama programmi raames abiks 5 vabatahtlikku, kes aitasid kaasa küla ilme kaunimaks muutmisele. Kooli eestvedamisel toimub koostöö 8 Euroopa riigi kooliga Comeniuse projekti „Kuulsusi otsides“ raames. Projekt toimub perioodil 2013- 2015. Tutvustatakse vastastikku oma maa tuntud inimesi, aga ka kohalikke väljapaistvaid eestvedajaid. Lapsed suhtlevad omavahel Skype teel, valmistavad ja vahetavad inglisekeelseid esitlusi, matemaatilisi mängu jms.

12. Õnnestunud projektid, ettevõtmised 2012-2014 aastal (eesmärk, mida tehti, kui palju inimesi kaasati, kes oli sihtrühm, kes rahastaja või tehti omavahenditega)?
Õnnestunuim projekt “Nõukogude noor” sai Tartumaa Aasta Noorteprojekti tiitli. See on külale suur tunnustus ja õnnestus seetõttu, et projekt viidi läbi külakogukonna, Rõngu noorte, Rõngu rahvamaja, Rõngu vallavalitsuse ning ettevõtete koostööna. Külakogukond panustas vabatahtliku tegevusega, igaüks andis võimalusel ka raha, kui vaja oli. Projekti kirjutasid Rõngu noored, Valgutale olid abiks Lapetukme ja Piigandi küla rahvas. Päeva jooksul osalesid erinevad inimesed erinevates tegevustes, aktiivseid osalejaid oli kokku u 250-300. Õhtusele peol esines ansambel Vennaskond ning kohal oli ligi 700-800 inimest. Projekti rahastas Tartu Maavalitsus koos Rõngu vallavalitsusega, lisaks eraisikud ja ettevõtjad. Teine suursündmus oli Rõngu valla Külade Olümpia 2013, mille korraldajaks oli Lapetukme küla, kuid aktiivselt osalesid ettevalmistustöödes ka Valguta ja Piigandi küla rahvas. Valguta

küla platsil on olümpia toimunud nii 2012. kui 2013. aastal. Esimesel neist oli peakorraldajaks Valguta küla. Külade Olümpia toetajateks olid KOP ja Rõngu vallavalitsus, lisaks mitmed kohalikud ettevõtjad. 2014. aastal toimusid olümpiamängud Koruste külas. Alates 2011. aastast, mil Külade Olümpia algas, on võitjaks olnud alati kokkuhoidev ja aktiivne Valguta küla võistkond.

2014. aasta augustis toimus militaarne tervisepäev. Päevast võttis osa ligi 120 inimest. Projekti toetas Tartumaa ANK. Kohal oli Kaitseliit, kes pidas nädislahingu, demonstreeris tehnikat ja keetis suppi. Toimus ajalooetk Rõngu valla lahingupaikadel Alo Lõhmuse juhtimisel, Ants Laaneotsa päevapoliitiline kõne, erinevad töötoad, näidati filmi, õhtu lõpetas videodisko endise külaelaniku organiseerimisel.

Kogu eelneva aktiivse tegevuse tulemusena võitsime 2014. aasta sügisel Tartumaa Aasta Küla 2014 konkursi. Võitu tähistasime aastalõpu tänupeoga Valguta koolimajas. Peol osales 94 inimest.

13. Milliseid ja kellele suunatud tegevusi on plaanis ellu viia aastal 2015?

Kodukoha kirjaniku E. Enno 140. sünniaastapäeva tähistamine aprillist kuni oktoobrini (muusikaõhtu Enno luuletekstidega, luule illustreerimise konkurss kooliõpilastele, mälestuspingi paigaldamine). Südamenädala tegevused koolis ja külas (jüriööjooks, rahvalikud sportlikud mängud, koosliikumine deviisiga „Lustiga liikuma“ jms). Osalemine Rõngu valla Külade Olümpial juulis, perepäev, tervisepäev. Paadiralli Valguta Ring taas käivitamine noorte algatusel, osalemine maakondlikul fotokonkursil „Minu kodukoht“, Valguta töökojaga seotud inimeste kokkutuleku korraldamine, talgute korras mahajäetud hoone lammutamine Valguta seltsimaja kõrval. Hoolitseme, et küla oleks korrastatud. Jäädvustame pidevalt küla kroonikat.

Meie esindaja osaleb Eesti Külade Maapäeval Järvamaal.

14. Kuidas olete külakogukonnana kaasa aidanud:

a) kohapealse ettevõtluse arengule:

Peale kolhoosi lagunemist ostsid kohalikud elanikud kolhoosi hooned ja tehnika, et väike piirkond ei jääks virelema. Peamiselt tegutsevad ettevõtjad põllumajanduse alal, pakkudes tööd kohalikele elanikele. Lisaks põllumajandustegevusele pakub üks ettevõtja ka transporditeenust. Külade piirkond teeb koostööd AS BioMariga Piigandi külas. Lisaks tegutseb Lapetukme külas ettevõtja Liina Lehis, kes tegeleb lambakasvatusega. Ettevõtjad on

aidanud külakogukonda ürituste korraldamisel ning meie omalt poolt täname ja reklaamime nende teenuseid ja tooteid.

b) heakorrale, keskkonnahoiule, mälestiste või kultuuripärandi kaitsele:

Külaelanikud hoolivad oma küla heakorrast ja on panustanud palju vabatahtliku talgutööga. Mõned põllumajandusega tegelevad ettevõtjad on läinud üle mahetootmisele. Piigandi küla maadel tegutseb ettevõtte BioMari, kes katsetab praegu marjasaaduste mahetöötlemist.

Külakogukonna suureks mureks on Valguta tiigi olukord - hetkel uuritakse tiigi puhastamise võimalusi, on võetud hinnapakumine tiigi puhastamiseks, (otsime rahastamise võimalusi). Valguta tiik on olnud täiskasvanud külaelanike jaoks oluline lapsepõlve kooskäimise koht. Hellitavalt hüütakse tiiki – meie konnatiik. Kevadel valmib puuskulptuur „Konnake“ (autor Anni Irs). 2014. a. kevadel osalesid inimesed Piigandi külaelanike Mare ja Marit Külvi eestvedamisel kampaanias „Konnad teel“.

Teine oluline väärtus Valgutas on Rõngu tee ja Valguta kergliiklustee äärde jääv kaseallee (rajatud kunagise kolhoosiesimehe Kaljo Ermi algatusel). Valguta, Lapetukme, Piigandi inimesed koostöös teedevalitsusega on võtnud tegevusplaani kaseallee korras hoidmise. Praegu tegelevad sellega maakonna ja teedevalitsuse esindajad.

Korraldame talguid nii Teeme Ära talgupäeva kui muude sündmuste raames. Mitmetel talgutel on suunatud põhitähelepanu Valguta tiigi ümbruse korrastamisele. Alati on kaasa aidanud ka kohalikud ettevõtjad, kes oma tööriistade ja masinatega igati toeks on.

Valguta kool on kirjeldanud oma õpperada, kuhu jäävad endise mõisa hooned, Valguta põlispark, E. Enno sünnikoht ja Karu kivi. Huvi on tekitanud Arja metsa kivi ja selle lähedal oleva Maarjakaevu otsingud. Lisaks on kogutud arhiiviallikatest materjali laiemalt kohapärimuse teemadel, mille kunagi hiljem võiks vormistada küla raamatuks.

c) haridus- ja kultuurielule, traditsioonide säilimisele, põlvkondadevahelise sideme tugevdamisele:

Aastaid tagasi suleti Valguta kool, kohalike aktiivsete kodanike ning toonase Valguta kolhoosi esimehe eestvedamisel taastati kool 1989. aastal. Kool ja külakogukond on väga tihedalt seotud. Kõik kooli poolt ette võetud suuremad sündmused on korraldatud koostöös külaga ja vastupidi.

Kultuurielu korralduses on suur roll inimeste aktiivsusel. Valguta küla keskel asuv seltsimaja on valla poolt hallatav allasutus, kus töötab huvijuht, kelle ülesandeks on korraldada huviringide tegevust. Lisaks seltsimaja tegevusele on külakogukond võtnud enese õlgadele

ülevallaliste suursündmuste korraldamise (Rõngu valla Külade Olümpia 2012, 2013.a., “Nõukogude noor”, “Militaarne tervisepäev”).

Valguta Maanaiste Seltsi naised on olnud eeskujuks kultuuri-ja haridusväärtuste hoidmisel. Valguta kolhoosi tegevuse lõppemise järel asusid naisseltsi naised läbirääkimistesse, et kolhoosi kontorit ei müüdaks ära, vaid see jääks kasutusele seltsimajana. Et seltsimajal oleks elu sees, algatasid nad vabatahtlikkuse korras ka raamatukogu loomise, mis hiljem omavalitsuse haldusalasse võeti. Alguses tegutsesid naised viis aastat vabatahtlikkuse alusel - valvates, koristades seltsimaja, kirjutades projekte, et viia läbi lastele ja täiskasvanutele suunatud spordivõistlusi. Näiteks Valguta paadiralli jaoks ostsid just maanaised paadid. Tänapäevaks on nendest naistest saanud väärikad memmed, kuid ikka on neil kord päevas kokkusaamine seltsimajas. Valguta Maanaiste Seltsiga on liitunud nüüd hulk noori naisi ja eesmärgiks on võetud kogukonna veel suurem kaasamine ühistegevustesse.

d) kogukonna ühtsustunde tugevdamisele:

Kõige parem näide ühistest ettevõtmistest on ühismatkad, kus liiguvad koos 4 põlvkonna esindajad, kes oskavad üksteisega arvestada. Meil on väga tugev erinevate põlvkondade koostöö.

15. Kuidas tutvustate küla lugu ja traditsioone? Kas talletate küla ajalugu?

Tänapäeval toimub küla tutvustamine sotsiaalmeedias, erinevates gruppides Facebookis, näiteks Rõngu valla grupis ja Rõngu Vanade Piltide lehel. Artiklid on aja jooksul ilmunud ka vallalehes Rõngulane. Pidevalt toimub inimeste vahetu kogemuste jagamine, mis läbi kantakse edasi põlvkondliku järjepidevust. Hiljuti sai loodud Valguta külade blogi.

Valguta piirkonna ajalugu talletab Lea Pung, endine koolijuhataja. Materjalid 1800-ndate aastate lõpust alates vahetuvad kooli pargis asuval avalikul stendil. Ajalugu uurivad ka Marit Külv, noor rahvapärimuse koguja Piigandi külast, ning Valguta Maanaiste Selts, kes peab oma organisatsiooni kroonikat. ETV arhiivis on olemas Valguta kolhoosi tegevust tutvustav film.

16. Kuidas toimub küla ja kohaliku omavalitsuse koostöö?

Valguta, Piigandi ja Lapetukme külade piirkonnal on omavalitsusega head suhted.

Omavalitsus abistab projektide omafinantseeringu toetamisega, võimalusel talgupäevadel tehnikaga. Omavalitsusega koostöös on 2014. aastal valitud Valguta ja Lapetukme küladele uued külavanemad, Piigandi külavanema valimine seisab veel ees. Lisaks on külade piirkond

esindatud vallavolikogus 4 inimesega. KOV on kindlasti kaasatud meie piirkonna arengukava koostamise protsessi.

17. Miks peaks teie küla/külade piirkond/alev saama Aasta külaks?

Oleme suurematest tõmbekeskustest eemal, seega pole kõik hüved meile kättesaadavad, kuid seda enam on inimesed ühtehoidvad, ettevõtlikud ja haakuvad ühistegevustega. Oleme uhked, et meie tegemisi on maakondlikult tunnustatud ja see annab positiivset motivatsiooni edasi tegutsemiseks. Kõik, mida me teeme, teeme selleks, et meil, meie peredel oleks oma kodukohas hea elada. Me muudame oma elukeskkonda, hoolime üksteisest ja meil jagub aega olla aktiivsed. Meie omapära on põlvkondadevaheline koostöö. Meie piirkonnast pärit noored tulevad õpingute ja töö kõrvalt tagasi kodukohta ning tegutsevad aktiivselt organisaatoritena. Oleme külade piirkond, kes on oma tegevuste, aktiivsuse ja geograafiliste piiridega tihedalt seotud. Meie tugevus on ühtsustunne.

18. Kui soovid lisada, mis on teie külas erilist, silmapaistvat või kust leida lisamaterjali, siis pane see siia kirja.

Artikkel Tartu Postimehes pärast Tartumaa aasta küla 2014 välja kuulutamist:

<http://tartu.postimees.ee/2971549/tartumaa-aasta-kulaks-kandideerivad-valguta-kulade-piirkond-ja-laaniste>

Lisa üks pilt külast, mida soovid küla tutvustuseks avalikkusele näidata.

Neli põlvkonda kepikõndijaid

Keskel Valguta küla võistkond Külade Olümpial

Küsimustiku täitja nimi: Marit Külv, Lea Viksi, Lea Pung

Telefon: 59053469

E-mail: kratitar@gmail.com